

KERKELIJK LEVEN.

Reformatie van de Catechisatie.

IV (Slot).

Wat den tijd van de catechese betreft, iedere les moet een vol uur duren; de cursus gaat over een geheel jaar, zoodat het getal uren per jaar $\pm$ veertig bedraagt; de catechisatieperiode loopt (afgedacht van de kindercatechese) van $\pm$ het dertienste tot het twintigste jaar. Op gezegd en getrouw bezook wordt aangedrongen.

Van den tijd der catechese komen we tot de plaats der catechese.

Waarlijk, de Reformatie mag onze catechisatielokalen wel eens binnendringen.

Ook op dit gebied is het kerkelijk onderwijs „eeuwen ten achter“.

Voor het maatschappelijk onderwijs hebben de Christenen zich — het moge tot hun eere gezegd worden — bovenmate ingespannen. Na een zwaren schoolstrijd (misschien begint aanstonds nog zwaarder strijd, om de geestelijke vrijheid van onze scholen tegen staatsbemoeienis te handhaven) zijn doelmatige gebouwen voor lager- en mulo-onderwijs verzeen, geheel naar de behoeften van den tijd, rekening houdend met hygiënische eischen van lucht en licht, voorzien van uitstekende leermiddelen.

En vergelijk met zulke prachtinrichtingen de localiteiten, die den dienaren des Woords veelal aangeboden werden.

Het is om bij te huilen.

Er zijn gunstige uitzonderingen, maar, in het algemeen genomen, is de toestand treurig.

Er zijn catechisatielokalen, niet grooter dan een huiskamer, waar de leerlingen ingeperst worden. Gebrekkige verlichting; lage verdieping; bedompte atmosfeer; ondoelmatige, niet rookvrije verwarming; verfloosde ramen en deuren; muren, die vóór tientallen jaren wit geweest moeten zijn, maar er nu vuil groezelig uitzien; soms een steenen vloer met in gruzelementen getrapte tegels; geheel ongeschikte banken, dikwijls zonder rugleuning, met veel te smalle zitting en te kleine lessenaar, zoodat de leerling niet in staat is er een cahier op te leggen om een aantekening te maken, zonder met den rug van zijn vóórman in conflict te komen. Er zijn van die „kamers“, die meer gelijken op een arrestantenhoek dan op een catechisatielokaal.

En dan de hulpmiddelen voor het onderwijs! Och, arme!

Een voldoende aantal bijbels, waarin de leerlingen een te behandelen Schriftgedeelte kunnen nalezen, ontbreekt.

Geschikte platen ten behoeve van het onderwijs in de Heilige Geschiedenis — ontbreken.

Een kaart van de zendingsterreinen op Midden-Java en Soemba — ontbreekt.

Landkaarten van Palestina en van de rijken in het Oosten — ontbreken. En indien er nog een landkaart van Palestina hangt, dan is die zóó oud en verouderd, dat het ding eerder in een museum thuis hoort, dan in een lokaal bestemd voor het kerkelijk onderwijs.

Dof zwart bord en krijt — ontbreken.

Ja, wat ontbreekt in vele catechisatie-„kamers“ niet?

Haast alles.

Het is verklaarbaar, wanneer zulke toestanden voorkomen in tijden van verdrukking en armoede, als de kerk des Heeren wordt vervolgd. Dan schuilt men weg, en komt samen, waar men maar vergaderen kan. Al is 't onder den blooten hemel.

Maar, God zij dank, in zulk een lijdensperiode verkeerend op dit oogenblik onze Gereformeerde kerken niet. De Heere zegent ons met stoffelijke middelen, om in de noden van den kerkedienst naar behooren te kunnen voorzien. Het kan op de meeste plaatsen wel anders, als men maar anders wil. En men wil wel anders als men tot het besef komt, dat het anders moet.

Ik hoop dat vele ouderlingen dit artikel lezen. Zij hebben hier een roeping, en zijn verplicht voor een goed onderwijslokaal te zorgen.

Sticht dadelijk een fonds om een doelmatig gebouw te zellen, waarin een zaal die alleen voor catechisatie dient.

Roep de kerkleden wakker, beziel de jonge menschen voor dit doel.

Zijn bij u de toestanden ellendig, slaat dadelijk de hand aan den ploeg.

Dit is ook een deel van uw zorg voor de kudde.

Nog één „punt van noodige reformatie“ dient kort besproken, vóór wij deze artikelen besluiten. Het is de methode.

Door bevruchting van de psychologie heeft de paedagogiek zich ook in de laatste jaren ontwikkeld op het gebied van de onderwijsmethode. En waar paedagogiek en catechetiek zoo nauw samen hangen, kan de catechese winst doen met de resultaten die de studie der paedagogiek ons heeft geboden. Laat mij in dit verband wijzen op een geschrift, dat in 1916 van mijn hand verscheen onder den titel „Psychologie en Catechese“,

bij de Uitgeversmaatschappij E. J. Bosch te Baarn.

Er wordt op sommige catechisatiën een methode toegepast, die voor het forum van een wetenschappelijke methodiek niet bestaan kan en in het belang van onderwijs en leerlingen hervormd moet worden.

Die verkeerde methode bestaat hierin, dat, na de opening met psalmgezang en gebed, de les die de vorige maal is opgegeven (maar niet besproken), overhoord wordt. Daarna volgt behandeling van de les, die pas is opgegeven. Deze behandeling geschiedt vragenderwijs. Ieder van de leerlingen, die zoeven het van buiten geleerde antwoord op een vraag uit het boekje moest geven, heeft te antwoorden op een „buitenvraag“, die hem door den predikant wordt gesteld. Weet de leerling het antwoord niet, dan tracht de leeraar hem er „op“ te brengen. Gelukt ook dat niet, dan zet hij op hoop van succes bij andere leerlingen zijn vragen voort. Bijna uitsluitend vragenderwijs, een enkele maal onderbroken door bespreking van een moeilijke punt, wordt de stof behandeld. Aan het einde wordt de les voor de volgende week opgegeven zonder dat deze is verklaard.

Tegen deze methode gelden gewichtige bezwaren. Vooreerst kan men, uit een principieel oogpunt beschouwd, zich niet aan de gedachte onttrekken, dat de kennis van de waarheid Gods in den leerling aanwezig is en door vragen er uitgehaald moet worden. Hier is een overblijfsel van de socratische methode der rationalisten in de achttiende eeuw, welke een bijzondere openbaring buiten ons niet noodig hadden, maar de kennis van God en Goddelijke dingen door logische redeneering konden afleiden uit de redewaarheden die ieder mensch van nature bezat. De waarheid was in den mensch aanwezig, van zijn jeugd af; 't was maar de kunst, ze er uit te halen. Wordt deze methode der rationalisten bij de catechese toegepast, dan leidt dit principieel tot een miskennen van de noodzakelijkheid eener objectieve, buiten ons zich bevindende openbaring. Het heil ons door God in Christus geschonken, is niet uit den mensch, de wijsheid Gods in het Evangelie geopenbaard is nooit in het hart van eenig mensch opgeklimmen, en hieruit volgt voor de methode van onderwijs, dat de geloofsleer door den ambtsdrager in den naam des Heeren moet worden meegedeeld en door den leerling geloovig aangehoord worden.

Ten tweede komt onder invloed van die methode lichtelijk het ambtelijk karakter van het onderwijs in het gedrang en doet de catechese alleen dienst als vragenathleet. Waarbij dan nog dit praktisch bezwaar komt, dat de meeste catecheten niet in staat zijn in korten tijd zoo groot aantal vragen helder te stellen.

Ten derde. Omdat is nagelaten de te leeren les eerst te verklaren, wordt het van buiten leeren bemoeilijkt. Het is een algemeen erkend feit en de laboratoriumproeven van Ebbinghaus en Meumann hebben het bevestigd, dat hetgeen men verstaat en begrijpt, gemakkelijk in het geheugen wordt geprent.

Om deze redenen verdient het de voorkeur, na bij wijze van repetitie de les van den vorigen keer te hebben overhoord, het gedeelte der geloofsleer te bespreken, dat de leerlingen zich voor de volgende maal moeten eigen maken. De inhoud van de les moet op zóó bevattelijke wijze en in zulk een eenvoudigen vorm voorgesteld worden, dat de leerlingen zonder veel moeite appercepiëren, d.i. geestelijk opnemen en verwerken.

De vragen behoeven bij het domineeren der doceermethode niet achterwege gelaten te worden.

Mogen dat zelfs niet. Behalve de repetitievragen, zijn er vragen om aanknooping te zoeken bij het vroeger behandelde, vragen om belangstelling te wekken, vragen om de opmerkzaamheid te scherpen, enz. Een enkele maal kan door een tactvol docent ook een vraag gesteld worden met een paranaetisch doel.

Ook mag niet nagelaten, om de vier à vijf lessen te repeteeren. Dat is noodig zal de stof er in komen. Repetitio est mater studiorum.

Aan het slot van deze artikelen¹⁾ mag nog eens geconstateerd worden, dat we sinds de zeventiende eeuw vooruitgegaan zijn. De reformatie van de catechese heeft zich doorgezet.

Maar we zijn er nog niet.

De reformatie moet zich blijven doorzetten.

De kinderen der Christenen, de erfgeminden van het verbond Gods, hebben recht op het beste dat we hun kunnen geven.

T. HOEKSTRA.

¹⁾ Omdat een groot aantal vervolgartikelen over één onderwerp niet wenschelijk wordt geacht, zijn slechts enkele punten kort besproken. Het is mijn plan, als de Redactie het goed vindt, eenige artikelen, elk onder een apart hoofd, te laten volgen. Over „Reformatie van de Catechisatie“ is nog heel wat te zeggen. T. H.

Repliek van De Huisman.

De Huisman zendt ons repliek op ons artikel uit het vorige nummer.

Er ligt echter nog te veel copie, dan dat wij het nu kunnen opnemen.

We hopen het een volgend maal te plaatsen.

HEPP.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Een Synodale uitspraak.

II.

Wanneer ik, in aansluiting aan de uitspraken van de jongste Generale Synode, enkele artikelen wijd aan de verhouding tusschen de Kerk en de vakvereenigingen, wil ik beginnen met mijn onderwerp streng te begrenzen. Het gevaar is immers niet denkbeeldig, dat deze en gene van mij een beschouwing verwacht over de roeping der Kerk tegenover de sociale quaestie in het algemeen, doch over dit „unerschöpfliche thema“, zooals Driess het genoemd heeft, wil ik niet handelen. Wel ligt de quaestie, waarvoor ik de aandacht vraag, op dit breede terrein, doch in plaats van dit geheele terrein te doorkruisen, beperk ik mij tot een nauwkeurig bepaald deel, n.l. de vakvereenigingen, die van genoegzaam belang zijn, om er afzonderlijk over te spreken.

Vooraf ga echter deze opmerking.

Het zal niet noodig zijn in den breede uiteen te zetten, dat ik bij dit onderwerp, onder de Kerk versta de Kerk als instituut, gelijk zij zich openbaart in den dienst der door Christus ingestelde ambten, en er tevens van uitga, dat deze Kerk het zuivere Evangelie van Jezus Christus predikt, en het sociale leven beoordeelt naar den maatstaf van het Woord Gods. Een Kerk, die met een tegenovergestelde prediking tot de wereld komt, is dan ook feitelijk geen Kerk, en zulke godsdienstige vereenigingen kan ik gevoegelijk buiten beschouwing laten.

Is er nu voor de Kerk een taak tegenover de vakorganisatie?

Heeft de Kerk met deze vereenigingen iets te maken?

Op die algemeen-gestelde vraag kan het antwoord kort zijn. Wanneer aan Christus' Kerk ook een roeping is gegeven voor het sociale leven, en dat staat onder ons toch wel vast, kan zij deze macht op maatschappelijk terrein niet negeeren of uitzonderen, maar heeft zij zich tegenover dit sociaal streven uit te spreken. De vakbeweging is in de sociale actie een te gewichtige en geweldige factor, dan dat de Kerk haar stilzittend zou voorbijgaan, maar zij heeft met deze organisaties te rekenen, en te dien opzichte principieele leiding te geven.

Hoe kan zij dat doen?

Het rapport van prof. Grosheide op de Leenwarder Synode heeft er terecht aan herinnerd, dat die leiding nooit hierin kan bestaan, dat de Kerk aangeeft welke regelen de vakbeweging heeft te volgen, en uitspraak doet in allerlei sociale geschillen. Dat kan de Kerk niet doen, omdat 's Heeren Woord dit niet doet. De Bijbel is geen handboek voor maatschappelijke problemen. Wel werpt de Heilige Schrift, als het boek der kennis Gods, het waarachtige licht op het pad van het publieke leven, en wel is zij, als het Woord der verlossing, ook een lamp voor den voet van staatkunde en sociologie, doch zij is geen wetenschappelijk werk in engeren zin, en geeft alleen de grondbeginselen aan, waarnaar wij handelen moeten. Daarom hebben wij op ieder terrein voorzichtig te zijn met ons beroep op Gods Woord, want uit de Schrift zijn wel eens stellingen afgeleid, en als onveranderlijke beginselen verkondigd, die later toch niet te handhaven waren, en, terwille van de practijk moesten worden prijsgegeven.

Daarom moet de Kerk bescheiden wezen.

Zij mag alleen uitspraken doen, welke rechtstreeks, en ik leg allen nadruk op dit woord, door de Schrift worden geleerd, of tot de Schrift zijn te herleiden, en kan zij dat niet... zij ontboudt zich van beslissingen, die toch geen vat hebben op de harten der menschen. Maar daaruit vloeit terstond voort, dat de sociale organisaties en ook de leden individueel, niet teveel van de Kerk verwachten en haar niet te hooge eischen mogen stellen. Zij kan zelve geen sociale actie voeren. Zij kan geen partij kiezen in gerezen geschillen. Zij kan in haar prediking geen maatschappelijke orde als de eenige juiste aanbevelen. Zij kan niet handelen en spreken, alsof alleen arbeiders tot haar behooren, en evenmin mag zij haar taak zoo vervullen, dat zij alleen voor patroons optreedt. Het ligt niet op haar weg om allerlei vraagpunten van arbeid en loon, van organisatie en wetgeving, van kapitaal en handel te bespreken, want de preekstoel is geen catheder en de Kerk is geen gehoorzaan, en wie de Kerk wil maken tot propagandiste voor onze vakbeweging, ziet het karakter en doel der Kerk teveel voorbij.

Op dit alles mag wel eens de aandacht gevestigd worden.

Wij leven in een tijd van critiek op de Kerk en de klacht is algemeen, dat de Kerk zich aan de sociale quaestie weinig of niets laat gelegen liggen. Zij steunt, zoo roept men, onze maatschappelijke actie niet. Zij laat het sociale leven aan zich voorbijgaan. Zij verliest haar invloed op de arbeiders. Zij raakt haar vat op het volksleven kwijt. Zij staat met haar prediking veel te veel buiten de practijk van het arbeidsleven, en, terwijl de

wereld van de wereld slaapt.

Er zijn De Kerk geschoten, doen, wa critiek, c ren billi en vrag des Heer en er oc sociale. is altoos aangezi al zijn gehoor wil des hetwelk uitstapje Zijn v We le eenigings haar lat vraag is en open in strijd te make danig de oordeeld boising l moest de werken, uitgeroei Dat h Zij ka De He onze ma min als direct u op gron neer hic vond, o Heeren Kerk m optreden in haar voor me dat op in een Wel i van een kan, en maar di bonden de orga zijn niet gaan teg heeft ne Zoo h Zij he beteeken conclusi Kerk on op chris dier ver bij de b die zich bleek ov zonde, c Die b Wij h sanctie, bemoeit de Kerke ding teg advies z ste dank steun ge Hoeve Daaro

Van Eenige kloppen ding der node. W zaken n wensche geschied volgende aan onz mede al

Er geve mins op b dat daar gove